

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

W. Smouter, Rijswijk

De opgestane Heer

„Jezus zeide tot Maria: Houd Mij niet vast, want Ik ben nog niet opgevaren naar de Vader; maar ga naar mijn broeders en zeg hun: Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God”. (Joh. 20:17)

Op het eerste gezicht lijkt het wel, alsof Jezus na zijn opstanding uit de doden veel minder vriendelijk voor zijn discipelen was dan voor die tijd. Neem nu de tekst die hierboven staat. Als Maria van Magdala uiteindelijk de Here Jezus herkend heeft, valt ze voor Hem op de grond, grijpt zijn voeten en roept: „Rabboeni! Meester!”. Dat is toch zuiver uit eerbied en liefde voor haar Heiland. Maar Jezus zegt: „Houd Mij niet vast”.

Er zijn meer voorbeelden. Thomas roept uit, wanneer hij Jezus' wonden getast heeft: „Mijn Here en mijn God”. Maar het antwoord klinkt haast als een verwijt: „Omdat gij Mij gezien hebt, hebt gij geloofd? Zalig zij, die niet gezien hebben en toch geloven”. En nog een voorbeeld: als de Emmaüs-gangers Jezus herkend hebben, staat er onmiddellijk bij: „En Hij verdween uit hun midden”. Vanwaar is dat?

Leven uit het geloof

We zijn helemaal op de verkeerde weg, wanneer we hier onvriendelijkheid van Jezus in zien. Het tegendeel is juist het geval. In de woorden tot Maria die boven aangehaald zijn, vinden we de sleutel om te begrijpen waarom Jezus nog veertig dagen (tussen Pasen en Hemelvaart) op aarde geweest is. Wat Jezus nog te doen had op aarde, toen het hoogtepunt - zijn opstanding - al achter de rug was.

In die veertig dagen heeft Jezus namelijk zijn leerlingen voorbereid op de tijd, dat ze zonder zijn lijfelijke aanwezigheid toch verder zouden moeten. Op de tijd, dat ze als gemeente uit het geloof in Hem moesten leven. Dat deed Jezus op drie manieren:

- door hen persoonlijk te sterken in het rotsvaste geloof, dat Hij waarlijk opgestaan was uit de doden,
- door hen te leren, dat ze deze boodschap verder moesten dragen, denk bijvoorbeeld aan het zendingsbevel, en
- door hen ervan te overtuigen, dat ze ook ná de Hemelvaart voluit gemeenschap met Hem zouden hebben. Denk aan de woorden: „Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God”.

Zo is het woord tegen Maria: „Houd

Mij niet vast” door Jezus gesproken als een liefdevolle hulp in het geloof. Om Maria te helpen op weg naar een nieuwe vorm van geloven. Van geloven in de opgestane Heer, die in de hemel zit aan Gods rechterhand. En daarmee is het bovenal hulp voor ons als gemeente, om vandaag vast en zeker te geloven in Hem, die op de troon zit. Is het niet zo, dat wij dat verlangen van Maria óók kennen? Als we Hem nu maar eens in ons midden hadden, Hem vast konden houden. Het is die bekende jalouzie op de mensen van Jezus' tijd: zij zagen Hem tenminste! Bij zijn verschijning aan Maria maakt Jezus nu haar en de discipelen duidelijk, dat ze daar van af moeten. Met de vriendelijke heenwijzing erbij, dat het nog veel rijker zal zijn, als Christus bij de Vader is. „Mijn Vader en uw Vader”, zegt Hij. Dat is toch een enorme rijkdom? Christus zit aan de rechterhand van uw Vader, zo mag u het zeggen!

Unaniem getuigenis

Als we lezen over de verschijningen van Jezus in de veertig dagen tot aan zijn Hemelvaart, mogen we daar wel eens aan denken. Hij was maar niet bezig met het privé-geloof van zijn vrienden, maar Hij heeft er zorg voor gedragen, dat de apostelen een unaniem getuigenis zouden geven: „ja, Hij leeft”. En zo heeft Hij in de veertig dagen het fun-

Inhoud

- 117 Ds W. Smouter,
De opgestane Heer
- 118 Drs H. de Jong,
Het evangelie van Jezus
Christus: Niet voor de Jood,
alleen voor de Griek? (4)
- 119 Ds J. Kranenburg,
Pastorale Notities
- 119 T. Hoekstra,
Moderne boeken, moderne
jeugd en 'n moderne kerk (2)
- 120 D. W. L. Milo,
Correspondentie
- 122 Ingezonden
- 122 Drs O. Mooiweer,
Persschouw

dament gelegd voor dat unieke feit, dat zijn eenmalige opstanding nog steeds zo krachtig werken kan in het leven van miljoenen christenen.

U kunt daarbij denken aan 1 Petrus 1:3 en 8. Petrus looft eerst de barmhartigheid van God de Vader, die „ons door de opstanding van Jezus Christus uit de doden heeft doen wedergeboren worden tot een levende hoop”. Als je je afvraagt, wat hij daarmee bedoelt, dan kom je bij dat geweldige moment, toen Petrus met Johannes bij het lege graf stond. Met in zijn hart een hoop, die gestorven was. Maar de opgerolde doeken en de windselen, stille getuigen van het wonder dat gebeurt was, werkten in hem de wedergeboorte tot een levende hoop. De oude Petrus stierf, een nieuwe stond op.

Als je dat leest, zeg je: ja, Petrus is wedergeboren. Maar hij zei toch, dat God „ons” heeft doen wedergeboren worden?

Maar doordat Petrus en de andere apostelen hun ervaringen niet als een kostbaar geheim voor zich gehouden hebben, maar als unaniem getuigenis doorgegeven, daarom kan hij zeggen: „Hem hebt gij lief, zonder Hem gezien te hebben; in Hem gelooft gij, zonder Hem thans te zien, en gij verheugt u met een onuitsprekelijke vreugde”. Zo mag het zijn, dankzij de verschijningen van de opgestane Heer: de apostelen zijn onze ogen en oren, en zo werkt God in ons, die door hun woord geloven!

Het evangelie van Jezus Christus: Niet voor de Jood, alleen voor de Griek? (4-slot)

(Bespreking van de brochure 'Joodse Vragen!... Christelijke Antwoorden?')

In dit paasweeknummer van ons blad wil ik tot slot van mijn bespreking van de bovengenoemde brochure van het gereformeerde deputaatschap Kerk en Israël een wat langere aanhaling daaruit doen die duidelijk maakt hoe ons geloof in de opstanding van Jezus Christus (het fundament van de kerk) er uit komt te zien als we in de hier voorgestelde verjoodsing meegaan. Het citaat is uit de bijdrage van dr C. J. den Heyer en draagt tot titel 'Opstanding', (te vinden op pag. 33). Onze lezers kunnen dan zelf oordelen of ik met name in de eerste twee artikelen van deze reeks teveel heb gezegd. Het stuk is trouwens ook een goed voorbeeld van de kille en afstandelijke toon die dit soort kerkelijke publicaties tegenwoordig ontsiert, in dit woestijnachtige tijdperk waarin de theologie over het geloof heerst.

„Opstanding

De dood van Jezus betekende niet het einde van zijn leven en van zijn verwachting van de nadering van het Koninkrijk van God. Op de derde dag werd Hij door God opgewekt uit de doden (vgl. 1 Cor. 15:3-5). Deze nieuwe scheppingsdaad van God had tot gevolg dat de verstrooide leerlingen weer bijeengehaald werden en dat een christelijke gemeente ontstond. Aanvankelijk wortelde deze gemeente geheel en al in de joodse traditie. Langzaam maar zeker echter traden verschuivingen op. De zendingsactiviteiten van met name de apostel Paulus deden het aantal christenen uit de heidenen snel toenemen. Daardoor werden breuken zichtbaar en kwam een proces op gang dat uiteindelijk leidde tot het schisma tussen jodendom en christendom. Jezus had zich vrijwel beperkt tot het zoeken van de verloren schapen van het huis Israëls (Mat. 10:5-6; 15:24). In het geloof dat het messiaanse rijk op de een of andere manier al realiteit was geworden in de opstanding van Christus, zagen de apostelen onder aanvoering van Paulus het als hun taak het zoeken van de verloren schapen uit te breiden tot over de grenzen van het joodse volk heen. In dat pro-

ces en mede door toedoen van het uitblijven van het Koninkrijk van God kwam in de christelijke kerk in toenemende mate alle nadruk te liggen op de *persoon* van Jezus Christus. In plaats van het Koninkrijk van God kwam Hij zelf in het middelpunt van het christelijke geloof te staan (vgl. Joh. 14:6).

De christelijke theologie ontwikkelde zich in een bepaalde situatie en dat was heel vaak een polemische situatie, in die polemieken zagen de vroege christenen zich genoodzaakt grenzen te trekken en woorden en termen te gebruiken – zoals Zoon van God – die welliswaar aan het Oude Testament ontleend waren, maar tegelijkertijd zorgden voor een verdere verwijdering tussen jodendom en christendom.

Eeuwenlang is nadruk gelegd op de verschillen die ontstaan zijn door de komst van Jezus Christus. In deze tijd ontdekken joden en christenen – eindelijk – dat Jezus niet slechts verdeelt, maar ook verbindt. Dankzij Hem is het geloof in de God van Israël bekend geworden in de grote wereld van de heidenen en is iets van de belofte aan Abraham werkelijkheid geworden (vgl. Gen. 12:1-3 en Gal. 3:26-29). Dankzij Hem zijn tallozen die verloren dreigden te gaan opgenomen in de kudde van het ene volk van God. Dankzij Hem heeft het messiaans verlangen zich uitgebreid over de grenzen van het joodse volk. Dankzij Hem werkt het geloof in de bevrijding van mensen inspirerend op tallozen die in nood verkeren”.

Israël de middelaar

Als waar is wat hier staat, dan is de kerk een gevaarlijk-losjes aangehechte wagon aan de joodse trein naar het Koninkrijk Gods: slechts als de koppeling intact blijft, bereiken ook de gelovigen uit de heidenen het einddoel van de reis. Het lijkt wel of niet langer Jezus Christus maar het joodse volk onze Middelaar is. Getuige ook deze woorden van dr Schoon op pag. 21: „De kerk zou er niet zijn zonder Israël. Als Israël vandaag zou verdwijnen van de aardbodem of als Hitler gisteren zijn plannen had kunnen

volvoeren, dan zou ook de basis van het geloof van de kerk in Gods trouw weggefallen zijn”. Door Israël krijgen we houvast aan Gods trouw, is de gedachte.

Israël als middelaar. Zou dat ook de reden kunnen zijn waarom er zo fel gereageerd wordt tegen de gedachte dat het joodse lijden als straf wordt uitgelegd? Eén van de redenen? Het jodendom zelf verstaat zijn lijden in de zin van Jesaja 53 als verzoenend voor de zonden van de wereld. Israël is in eigen ogen de lijdende knecht des Heren. Dat is natuurlijk geheel tegengesteld aan de gedachte dat het lijden straf op de Christus-verwerping zou zijn. Het zou kunnen zijn dat dit meespeelt in de scherpte waarmee de prediking van de Goeree's wordt afgewezen.

Steeds proef je een joods denken als achtergrond in de brochure. En Jezus Christus, zoals wij Hem belijden – wel, Die heeft zich hierbij aan te passen. In Hem heeft zich toch slechts 'iets' van de belofte aan Abraham gerealiseerd? Wij moeten zijn tot in het groteske uitgegroeide gestalte (Zoon van God) hoognodig tot de ware proporties terugbrengen. Pas dan kan Hij gelden als de behartiger van een deelbelang van het Koninkrijk Gods.

Zonder of onder Christus

De Synagoge zegt: Jezus van Nazareth mag voor de niet-joodse wereld de of een weg zijn, voor ons is hij dat niet. Wij hebben geen middelaar nodig, want wij zijn al volk van God.

Wat Korach en de zijnen tegen Mozes en Aäron zeiden: „De gehele vergadering, zij allen zijn heiligen, en de HERE is in hun midden. Waarom verheft gij u dan boven de gemeente des HEREN?” (Num. 16:3), – dat zegt de synagoge tegen Christus. Een verzoeningsmiddelaar is niet nodig: wij zijn al..., wij hebben al...

Wie zich deze joodse opvatting duidelijk voor ogen stelt, die merkt slag op slag in de brochure dat de christenen die daarin aan het woord komen, dit geheel met de Joden eens zijn. Alles wat zij zeggen wordt gedragen door de visie dat de Joden geen middelaar behoeven. Daarom wordt de Here Jezus in het citaat van dr Den Heyer alleen geprezen om wat Hij voor niet-Joden gedaan heeft.

Wel, bij deze kijk is er inderdaad geen plaats meer voor evangelie-prediking aan de Joden. Dat het evangelie een kracht Gods is tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek, (zie Rom. 1:16) – die machtige prediking van de apostel Paulus is hier verlaten.

„Maak u vrij en doe het beter dan wij”

Ik snap werkelijk niet hoe belijdende

christenen het uithouden in een kerk waarin zulke dingen geleerd worden. Zeker, de Verontrusten en de mensen van het Confessioneel Beraad zullen wel weer zeggen dat het te ver gaat, maar er gebeurt niets, er verandert niets. Ik zeg dit werkelijk niet om voor eigen kerk te werven. Ik besef heel goed dat 'Waarheen, als je er uit bent?' nog weer een heel ander verhaal vergt. Maar dit kan absoluut niet. Hier moet een christen om zijns levenswil bij wegllopen. Men mag dit gerust beschouwen als een oproep tot vrijmaking gedaan door een Nederlands Gereformeerde. „Maak u vrij en doe het beter dan wij!” – om het eens niet-kerkistisch te zeggen.

Denk aan uw mede-broeders en -zusters christenen uit de Joden! Met name zij worden door de verjoodsing van de christelijke kerk (die wel met de dag driester vormen lijkt aan te nemen) bespot en beschaamd in hun keuze waarvoor zij gevoelige offers hebben moeten brengen.

J. Kranenburg, Rolde

Pastorale Notities

Simeon in het voorjaar

Kort geleden zag ik een boekje aangekondigd met de aardige titel „Kersen in september”. Het kan ook „Bloesem in september” geweest zijn, maar dat is ook aardig. Omdat mijn gedachten nogal associërend werken kwam terstond „Sint Nicolaas blijft een zomer over” van Henriëtte van Eyck bij mij boven. En zo kwam ik weer op de woorden boven dit stukje „Simeon in het voorjaar”. Ja, inderdaad, Simeon uit Lucas 2.

Waarom niet tenminste gewacht tot er enige sneeuw ligt, zodat u in de rechte stemming verkeert om aan Simeon te denken?

Dat is omdat ik omtrent Simeon gedachten koester waaraan sommigen zich blijken te stoten wanneer zij met kerstmis daarmee worden geconfronteerd. Door hem nu tersprake te brengen terwijl de bollen bloeien blijft de schade wat beperkt. Wie er zich nu aan stoot zal zien dat de bult zo rondom kerst wel geslonken is.

Hier komt het: Wat Lucas ons omtrent Simeon vertelt is geen aanleiding om in hem een oude man te zien. De belofte dat hij de Christus zou zien voor hij stierf kan de Here God ook geven aan een man in de kracht van zijn leven.

En toen Simeon sprak: „Nu laat Gij, Here, uw dienstknecht gaan in vrede, naar uw woord”, heeft hij bij de woorden 'laten gaan' niet aan

T. Hoekstra, Zwolle

Moderne boeken, moderne jeugd en een moderne kerk (2)

Hij draagt een zwarte trui, een zwarte broek en zwarte laarzen, zijn haar piekt omhoog en priemt naar voren, hij rookt zware shag, neemt af en toe een stickie, drinkt stevig wat pilsjes, laat zich door bepaalde meisjes aanhalen, leest rijp en groen, heeft zijn huiswerk bijna nooit in orde, wil zijn eigen verantwoordelijkheid dragen, komt vaak te laat op school, praat over alles mee, voert bij klasgesprekken het hoogste woord, zit in de redactie van de schoolkrant (voor één jaar, heeft dan de lol eraf) is lid van de leerlingen-raad (idem, wordt niet herkozen) en twijfelt aan alles, maar is van één ding zeker, namelijk dat hij modern is!

Zie zo'n klas eens aan: de hope des vaderlands. Marietje ziet twee weken lang als een berg op tegen de spreekbeurt die ze moet houden, maar levert een werkstuk in dat klinkt als een klok. Geert kletst vlotweg een half uur vol,

sterven gedacht. Het woord dat de bijbel hier gebruikt betekent in het nieuwe testament nergens sterven. Met 'dienstknecht' heeft Simeon niet zichzelf bedoeld maar het volk Israël, Gods knecht.

Simeon verwachtte de vertroosting van Israël, die Jesaja had beloofd en als hij met het kind Jezus in zijn armen staat ziet hij de belofte van Jesaja in vervulling gaan: „Nu laat Gij, Here, uw dienstknecht (Israël) vrij (uit de slavernij).

Vanwaar nu die diep ingewortelde neiging om in Simeon een oude man te zien, terwijl de woorden van Lucas daartoe geen aanleiding geven?

Ik heb een vermoeden.

Lucas vertelt dat Simeon rechtvaardig en vroom was. Daarom denken wij automatisch aan een oude man, want wij zijn sterk geneigd om de getrouwen altijd te zoeken onder de ouden.

Dat vind ik ontmoedigend, zowel voor de jongeren als voor onszelf. Wij dreigen door deze neiging te weinig oog te hebben voor wat er onder jongeren leeft aan geloof en verwachting. Die zijn misschien af en toe wat moeilijker te herkennen aan de trouw van de ouderen die zondags altijd op hun zelfde plekje zitten, maar wij moeten ophouden met de jongeren aan te zien voor potentiële kerkverlaters. Die laatste zin had ik al in gedachten toen ik mijn blaadje in de schrijfmachine draaide.

En wilt u straks in Simeon toch liever een oude man zien? Nou, dan doet u dat toch! Alleen: de bijbel vertelt niet dat hij oud was, al moet ik u toegeven dat Lucas ons evenmin openbaarde dat hij jong was. Maar op het feit dat wij de getrouwen onder de ouderen zoeken hoop ik nog eens terug te komen.

maar heeft dan nog niet veel gezegd. Tot mijn stomme verbazing blijkt Kees ook te kunnen praten, hij laat zich bijna altijd door zijn buurman overdonderen. Schuchtere typetjes naast haaibaaïen. Knullen die in de klas nauwelijks opvallen, maar je moet ze eens op het voetbalveld zien! Nico lijkt ongenaakbaar, maar hij stuurt je in de vakantie een kaart. En het hele stel? Praat eens over de stichting Redt een Kind en ze doen allemaal wat in de pot.

Is dat 'de' jeugd? Nee! Ik ken 'de' jeugd niet, al ken ik zo'n driehonderd jongelui. En 'modern' zijn ze allemaal op hun manier. Niet bij iedereen ligt dat er duimen dik op, niet iedereen is 'alternatief', maar ze leven allemaal in deze tijd, ze zijn en worden daardoor gevormd. We moeten maar geen al te lage dunk van onze jeugd hebben. Ik weet wel dat ik in een bepaalde kring zit, ik heb zo goed als geen contact met jongeren buiten mijn school en buiten mijn kerk, maar van die kring durf ik te zeggen: hun moraal is heel wat hoger dan wel eens gezegd wordt. Ze gaan echt niet één-twee-drie met elkaar naar bed, ze zoeken een doel in hun leven, ze willen hun verantwoordelijkheid dragen in deze wereld die ook hun wereld is. Natuurlijk zijn er materialisten bij, natuurlijk zitten er egoïstische klieren tussen, maar in dat opzicht verschillen zij niet van volwassenen. En ach, als we eens terugdenken aan de tijd toen wij ook te groot voor servet waren en nog te klein voor tafellaken?

Op de school waar ik werk, is het de gewoonte dat na de eerste pauze, aan het begin van het vierde lesuur, de 'bezinning' wordt gehouden. We lezen dan een bijbelgedeelte en het is de bedoeling dat er dan een poosje gepraat wordt. Ik verzeker u dat het moeilijk is de tongen los te krijgen. Een goede methode is, heb ik geleerd, een echt provocerende opmerking te maken: „We moeten die gastarbeiders zo gauw mogelijk kwijt zien te raken!” Maar die truc werkt natuurlijk niet altijd, ze krijgen je door. En toch, soms kom je tot gesprekken waar je later met dankbaarheid op terugziet. Als dan met grote aandacht en ernst gepraat en geluisterd wordt, mag die bezinning van mij ook best eens een heel lesuur duren. Daar klinken vragen, 119

dringende vragen, niet om de tijd te vullen, maar om een antwoord te horen. En van wie verwachten ze uiteindelijk dat antwoord? Van de man vóór de klas! Hetzelfde kan zich voordoen als we over een moderne roman spreken. Het voorbeeld is „Een vlucht regenwulpen” van Maarten 't Hart. Hoe zit dat met die „voorbekijking”? Of anders gesteld: „Waar was God in Auschwitz?” En wat zegt u van Beiroeth, van Iran, van Zuid-Afrika? Waarom maakt God geen einde aan de honger en aan onrecht? trouwens, wie is God eigenlijk? We lezen wel in de Bijbel, maar hoe weten we dat het allemaal waar is wat daar staat? Dat scheppingsverhaal, daar klopt toch niets van? Die wonderen? Die opstanding? Waarom is de wereld dan nou niet beter? En wat maakt de kerk ervan? Lees nou „De Jacobs ladder”, ook al weer van Maarten 't Hart! Enne... ja, we willen niet vervelend zijn, meneer, maar die kerk van u, die ligt toch ook uit elkaar?

Het zijn de slechtsten niet die kritische vragen stellen. Het zijn de slechtsten niet die consequenties trekken en die geen militaire dienst willen doen, die zelfs totaalweigeraar worden. Het kan nog verder gaan, het kan heel erg worden, als jongelui zó neergedrukt worden door de onoplosbare problemen, als ze daarbij meegedogen zijn door de uitzichtloosheid van bepaalde moderne literatuur, dat ze het leven zinloos gaan vinden, het niet meer aan kunnen en niet meer aan willen. Niet voor niets maken wij ons zorgen over de toename van zelfdoding bij jongeren. Ik ben er de laatste weken weer mee geconfronteerd en weet ook welke invloed moderne literatuur daarbij heeft. En ook dat onderwerp moet je in de klas niet omzeilen. Denkt u alstublieft niet van mij dat ik zo'n prima leeraar ben, ik ken mijn tekortkomingen, maar ik mag misschien toch nog even vertellen van een literatuurles op de school waar ik begonnen ben. Het was een openbare school en we zouden behandelen het gedicht van Boutens: Goede Dood. We zijn in dat uur niet verder gekomen dan de titel. Maar leerlingen die ik jaren later sprak, begonnen weer over die les: de dood is helemaal niet „goed”. Over zoiets hadden ze nog nooit gepraat!

Moderne jeugd? Ik denk dat de jeugd altijd modern is. Zij hoort thuis in een bepaalde tijd en staat onder invloed van die tijd. Aan dat laatste is op geen enkele manier te ontkomen. Er zijn natuurlijk verschillen: die invloed zal in Staphorst kleiner zijn dan in Zwolle en bij ons „in de provincie” liggen de zaken anders dan in Amsterdam. Maar de jeugd die ik ontmoet, is wezenlijk anders dan die van tien jaar geleden en verschilt nog meer van ons toen wij pubers waren. In dat laatste zit ook nog een groot probleem: het is voor ons ouderen extra moeilijk de huidige jeugd te begrijpen doordat wij, meestal volkomen onbewust, de jongeren van nu benaderen vanuit onze eigen jeugdervaringen. Ik denk dat wij er geen idee van hebben hoe groot de verschillen

zijn. En die invloeden? Zouden wij die niet telkens weer onderschatten? We mogen ook wel beseffen dat de normverschuivingen die we bij de jeugd opmerken, voor een heel groot deel het gevolg zijn van voorbeelden! Het is toch geen wonder dat veel jongeren „samenwonen” als iets volstrekt normaal gaan zien wanneer de maatschappij dat op één lijn met het huwelijk stelt? We mogen ook wel eens bedenken dat de verleidingen op het gebied van de seksualiteit nu heel wat sterker zijn dan dertig jaar geleden: door de moderne voorbehoedsmiddelen worden toch vrijwel alle risico's weggenomen? En je kunt de spullen overal kopen, je kunt ze zelfs gewoon uit de automaat halen, dat merkt toch niemand?

Invloed van moderne literatuur? Natuurlijk is er een groot aantal jonge mensen dat vrijwel niets leest. Ook op de middelbare school zijn er genoeg die eigenlijk gedwongen moeten worden tot lezen. Maar de invloeden van deze tijd zijn even goed wel aanwezig. Ergens las ik dat in de Verenigde Staten zo'n zestig miljoen mensen nauwelijks kunnen lezen en schrijven; dat is een derde deel van de bevolking! Een ander deel kan wel lezen, maar doet het vrijwel nooit. Maar kinderen brengen daar even veel tijd voor de televisie door als op school. Gemiddeld staat de t.v. in Amerika acht uur per dag aan. Over invloed gesproken! Dat het beter is een goede moderne roman te lezen dan naar allerlei massavermaak op de t.v. te kijken, heb ik in mijn vorige stukje al betoogd. Mits... dat lezen gepaard gaat met inspanning om zich bewust te worden van de ideeënwereld achter die roman. In de moderne literatuur worden invloeden duidelijk die verder grotendeels onbewust worden ondergaan.

Hoe belangrijk die invloeden zijn, blijkt uit het feit dat het aantal zelfdodingen

onder de jeugd het sterkste stijgt in landen met de volgende kenmerken:

- er heerst grote werkloosheid;
- er worden veel kalmerende middelen gebruikt, evenals slaappillen en drugs;
- er zijn veel veranderingen in gezin en samenleving, veel vrouwen hebben daar zelf een baan, er zijn veel echtscheidingen en men wisselt vaak van „partner”;
- religie en kerkelijkheid raken in verval.

Het bovenstaande ontleen ik aan een verslag van een bijeenkomst over zelfdoding onder jongeren. Ik geef daaruit nog enkele dingen weer:

- Ieder mens moet zijn waardering ontvangen van zijn medemensen, iedereen moet het gevoel hebben waardevol te zijn voor de ander. Wie dat niet heeft, wordt eenzaam, contactgestoord en neurotisch. Het is noodzakelijk dat de mens het leven als zinvol ervaart. Door de consumptiemaatschappij en de valse reclamewereld zijn wij ons maatgevoel kwijtgeraakt en is onze waardenwereld verstoord. Ook de ik-gerichtheid van de moderne mens is slecht voor de waardering die wij van elkaar ontvangen. Wij moeten onze medemens het gevoel geven dat hij waardevol voor ons is en onze moeite waard.

Misschien heb ik u vandaag weinig nieuws verteld. Als het u is tegengevallen, moet u het me maar vergeven. Het gaat er mij om dat we in de literatuur de dingen terug vinden die de mens van nu bezig houden. Maar bij literatuur hebben we de kans erop in te gaan. Literatuur biedt de mogelijkheid tot goede en zinvolle gesprekken. Veel geleerdheid hebben we daarvoor niet nodig. Maar zonder een goede basis kunnen we evenmin. Daarom hoop ik de volgende keer nog wat opmerkingen te maken over het hachelijke onderwerp: een moderne kerk.

D. W. L. Milo, Dalmally

Correspondentie

Bij uitzondering weer eens een boeketje correspondentie in deze rubriek. Niet dat men mij zoveel brieven naar het hoofd gooit - maar zo nu en dan komt er toch een reactie, waar je blij mee bent: het zij een correctie, het zij een aanmoediging. Een enkele maal een aanvulling van mijn altijd onvoldoende kennis. Dit is de plaats en het ogenblik om eens te zeggen: dank u wel voor elke reactie, graag een opbouwende (daar is ons blad voor).

Misschien herinnert u zich het artikel „De klokken van Speyer”, de vorige zomer geplaatst? Het ging over die legende van het spontaan luiden van Speyer's domklokken, zowel bij de dood van de verbannen goede keizer, als bij het sterven van de valse keizer.

Dit artikel stuurde ik, ijdel genoeg, naar een bevriende apotheker aldaar, die ik in Schotland op de hertenjacht had leren kennen. De man is, behalve uitstekend jager, fijn-katholiek en dat in moderne zin: geen heiligenbeelden, geen overvloedige wonderen, geen biecht, geen Maria-verering - maar

gelovig luisteren naar Gods woord en daarnaar handelen. Een man dus naar ons aller hart.

En raad nu wat er gebeurde. Hij schreef me: „Dank, lieber D., voor 'Opbouw' van 20-6-86. Ik heb het blad na lezing aan onze Domheer (dat is de hoogste geestelijke van de dom te Speyer) ter hand gesteld. Maar die wilde je artikel absoluut houden voor de Dom-bibliotheek! Ik heb het dus aan hem afgestaan. Maar vroeg hem nog wel, of hij Nederlands kon lezen? – Zeker, zei hij, en met genoegen. Hij vroeg me jou uit te nodigen, wanneer je weer eens bij ons komt, hem bepaald te bezoeken’.

Hebt u wel eens zo'n uitnodiging gekregen? Het is nog geen audiëntie bij de paus, zult u zeggen. Terecht, maar toch. En ik stuurde graag een plaatsvervangende copy naar de bevriende apotheker.

—o—

Kort daarop kwam een andere brief binnen, nu uit het vaderland. Die waardeerde het artikel „Herdenking” van december j.l. En voegde er aan toe: „Enkele jaren geleden heb ik een kritische brief geschreven over uw bijdragen en een korrekte reactie van u gekregen. Ik weet niet of ik daar toen ook positief op gereageerd heb. In elk geval, ik lees nu al weer jaren uw bijdragen met veel tot zeer veel genoegen. Hartelijk dank. God zegene u en de uwen in het goede Schotland”.

Voor een zo'n brief schrijf je graag een jaar lang. Ik was de zaak natuurlijk vergeten; want ook vergeten is een techniek om je memorie schoon te houden. En aangezien ik me geen ommezwaai in mijn schrijverij heb veroorloofd mag ik aannemen, dat de waarderings-verandering zich aan uw zijde van de Noordzee heeft voltrokken. Maar de meeste pret had ik om zijn onderschrift: „ik weet uw adres niet volledig, maar w.s. geniet u een zekere bekendheid bij de Schotse posterijen” De brief kwam prompt terecht, zelfs zonder de gebruikelijke vertraging. En die bekenheid bij de posterijen bestaat inderdaad: bij Duncan de postbode en bij Grace de kantoorhoudster. Met beiden heb ik de plezierigste verhouding. Verder kent niemand mij – maar dat geeft niet want in heel Groot-Brittannië bestaat maar 1 Dalmally. En dat is genoeg.

—o—

Nog even over de adressering. Tegenwoordig hebben wij ook een code-nummer bij onze plaats – zoals u al lang hebt. Wij lopen hier 50 jaar en 1 uur achter bij Nederland. Dikwijls schrijft men de naam van ons huis „Dunoran” op het adres. Hoe goed ook bedoeld, de centrale schifterij in Glasgow stuurt deze brieven eerst naar Dunoon, een stad ten westen van Glasgow. Daar weet men nu wel,

dat Dunoran een huis in Dalmally is, en stuurt de brief door. U zult zeggen: waarom dan de naam van je huis vermelden, als dat maar misverstand geeft? Antwoord: omdat onze wegen geen namen en onze huizen geen nummers hebben. En in ons durp (waar we met hooguit een paar honderd lieden leven) is nadere adressering maar luxe.

Eenmaal of tweemaal is het gebeurd, dat men adresseerde „Dunoran – Argyll”. Maar in Dunoon heeft men dat grapje nu zo vaak beleefd, dat men er gediensig „Dalmally” aan toevoegt. Wilt u echter juist adresseren dan wete u: PA33 1AS Dalmally (Argyll), Scotland. Plus de naam. En niet G.B. of zelfs „Engeland” toevoegen, zoals sommigen doen! De Schot neemt dat kwalijk. Géén Schot woont in Engeland – alleen in Schotland. Dat is een heel ander land. En Argyll is ons district. (Het woord is gaelic en betekent: Schots Hoogland).

—o—

Dan een brief uit het verre Westen, van W. v. d. Kamp, wiens boek „Houvast aan het hemelruim” alle aandacht in ons blad heeft gekregen. Hij had na wekenlange vertraging – de postdiensten in alle landen schijnen trager te werken naarmate hun tarieven stijgen – onze drie artikelen ontvangen. Daar reageerde hij op met: „je bent een van de weinige boekbesprekers, die de nadruk legt op wat voor mij Des Pudels Kern is: in de gevolgen van Galilei's overal aanvaarde gissingen”.

„Wat dat betreft deel je een inzicht met iemand, die theologisch bepaald niet bij je in de buurt staat. Te weten: op 17 september 1985, op de feestdag van Sint Bellarminus, droeg de priester Brian Harrison in de kerk van Sint Ignatius te Rome een mis op voor mijn bedoelingen, Gods zegen op het werk van de Tychonian Society afbeeldend”.

—o—

Om u nog even op weg te helpen – zo nodig. Sint Bellarminus was de later heilig-verklaarde bestrijder van Galilei. Nu de huidige paus een commissie instelde, teneinde achteraf aan de (destijds kerkelijk bedreigde) Galilei alsnog het kerkelijk gelijk en eerherstel na te geven, zag de schrijver aankomen, dat Galilei vandaag of morgen wel eens heilig verklaard kon worden. „Waartoe Sint Bellarminus die dag wel even van zijn voetstuk moet worden gehaald”, profeteerde v.d. Kamp.

Welnu, de priester Brian Harrison te Rome (alweer een Schot – hoe komt-ie aan zo'n naam?) heeft het in zijn oor geknoopt. Op de verjaardag van Bellarminus deed hij een goed woord

en een gebed voor de „club”, die Van der Kamp's arbeid steunt. En die club is niet beperkt tot Brits Columbia en Amerika, maar heeft contacten met groepen in Engeland en Frankrijk, die dezelfde gedachte voortstaan: dat de aarde middelpunt van het heelal is. Om van Nederland maar te zwijgen.

—o—

Tenslotte alweer een brief uit Speyer, West Duitsland. Onze vriend aldaar schreef opnieuw over zijn Domheer, van wie hij het volgende had vernomen.

„Zomer 1986 klopten twee geestelijken aan zijn deur en vroegen hem de dom te mogen bezien. Hij ging met hen mee en vroeg waar ze vandaan kwamen. Uit Nederland zeiden ze. Daarop vroeg de domheer: welk verband er tussen het Nederlandse Utrecht en het Duitse Speyer bestond? Geen enkel verband, zeiden de Nederlanders.

„Toch wel, antwoordde onze man. In de dom te Utrecht liggen de harten begraven van onze keizers Konrad II en Heinrich V, wier lichamen overigens in Speyer begraven zijn. Beide keizers zijn in Utrecht gestorven bij de organisatie van de Skandinavische zending”. (Utrecht was destijds voor het grootduitse rijk het uitgangspunt voor de missie op Skandinavië).

„Beide geestelijken waren in hoge mate verbaasd. Zij verontschuldigen hun gebrekkige kennis daarmee, dat de Utrechtse dom thans in protestantse handen is. Maar je ziet”, zo eindigde onze vriend, „dat Europa vroeger wellicht meer verenigd was dan vandaag. En wanneer onze oude domheer eens komt te overlijden, sterft ook de kennis over het middeleeuwse verleden van de Dom te Speyer uit”.

Konrad II was de grondlegger van de dom van Speyer. Hij stierf in 1039 te Utrecht. Zijn gebeente werd naar Speyer overgebracht en in het eerste graf van de nieuwe dom bijgezet. Heinrich V is in 1125 te Utrecht gestorven; ook zijn hart en ingewanden zijn voor de balseming in de domkerk van Utrecht begraven. Er moet een steen zijn met het inschrift „Entera Imperatoris Henrici V, Konradi II”. Wil wie de steen vindt mij dat wel even berichten?

Speyer, vroeger de hoofdplaats van Duitsland (metropolis Germaniae) was een belangrijke plaats. Herinnert u zich, dat aldaar de naam protestanten vandaan komt? Maar de volksmond zegt smalend: Speyer hat nichts als die toten Kaiser.

Litt. Fritz Klotz, Speyer, kleine Stadtgeschichte.

Ingezonden

Maarten, Jan en Joop

In opbouw nr. 11 recenseert broeder Milo het concept aanvullende liedbundel, dat de N. G. Gezangencommissie aan de kerkeraden heeft toegestuurd.

Hij schrijft o.a.: „En helemaal fout is het om in 'Van boven daalt een engelschaar' Lied 133 (van het Liedboek, JHK) te verbeteren.' Jan Wit schreef dit typische kinderlied voor kinderen; Joop Klein berijmt het voor een grottemensenkerk.”

Meneer Milo heeft het mis. Jan Wit vertaalde Luthers kinderlied 'Vom Himmel hoch da komm ich her'; ik vertaalde een ander lied van Luther: 'Vom Himmel kam der Engelschar'. In het Evangelisches Kirchengesangbuch komt u ze allebei tegen (lied 16 en 17), op dezelfde melodie. Luther had inderdaad gevoel voor de kleinen, maar ook de groten kregen van hem hun deel. Bekrompen was hij niet.

Verder schrijft broeder Milo: „Ja, ook Joop Klein is een van de dichters in dit concept. Zijn werk is soms niet gek (514 en 520); soms wel, als in 524 waar de woordaccenten absurd zijn.” Verderop noemt hij een paar voorbeelden daarvan, waaronder de eerste regel van het lied: „Ik weet dat MIJN Verlosser leeft”.

In de eerste regel van het lied van Samuel Medley (waar mijn eerste strofe door geïnspireerd is) gebeurt hetzelfde: 'my' valt op de hoogste noot (I know that MY Redeemer lives). Blijkbaar was Samuel, net als ik, geweldig blij dat Jezus niet alleen Verlosser, maar ook mijn Verlosser is. Te gek gewoon, meneer Milo.

Joop Klein

Over de „eigen” zangbundel

Het is niet voor het eerst dat Opbouw aandacht schenkt aan eigen produktes van Gezangen, nu dan in nummer 11, van de hand van D. W. L. Milo. Wat jammer dat dan steeds op het technische element de schijnwerper gericht wordt zonder een poging om tot een Geestelijke beoordeling te geraken.

Allicht moeten vakmensen mee oordelen over onze lofzang, en het is best dat ons als kerkvolk wat goede smaak wordt bijgebracht in Opbouw. Maar het lijkt me niet terecht dat dan een norm wordt aangelegd zo zwaar dat ook de liederen uit de Selectielijst er niet altijd aan kunnen voldoen. Zeker, wij moeten in ons loffer de Here het beste aanbieden, maar dat geldt toch allereerst het geestelijk as-

pect en het is niet vanzelfsprekend als dat „wel goed zit”.

Het moge bekend zijn (of anders worden) dat, terwijl velen de „nil obstat” lijst zonder toetsing aanvaarden, anderen in onze kerken hun bedenkingen hebben en bezorgd zijn over de theologie van het Liedboek waarvan ook liederen van onze lijst niet schoon zijn.

Het zal toch hopelijk die anderen niet als een politieke manouvre aangerekend worden als ze zoeken naar andere wegen?

T. Huizinga, Rijswijk

Naschrift

„De verdachte heeft het laatste woord”, sprak de rechter. Nu dan, daar gaat hij.

Dat ons blad steeds aandacht aan het technische element zou geven, zonder een poging tot geestelijke beoordeling, is een verwijt dat ik op de rand van mijn bordje leg. Persoonlijk heb ik, bij de behandeling van Liederen 265, 273, 400 e.a. blijmoedig gejuicht om het *geestelijk* element. Ook zijn in dit blad vrij wat liederen van Joop Klein opgenomen, vanwege hun *geestelijke* inhoud. Pas toen ze gebundeld verschenen, heeft coll. Hoekstra het technisch element kritisch behandeld. En of onze liturgische werkgroep (ere wie ere toekomt)

O. Mooiweer, Enschede

Persschouw

Alleen maar traditie?

„Het is de laatste jaren steeds meer ingeburgerd niet te spreken van Rooms-Katholiek of Luthers of Gereformeerd/Hervormd of Anglicaans, doch van staan in een bepaalde traditie. Op zichzelf is tegen dit spraakgebruik geen bezwaar in te brengen, mits men het woord maar niet aanwendt om bepaalde dingen te verdoezelen.

Daarbij doelen we in de eerste plaats op de verhouding Rome-Reformatie. Degeenen onder ons die van Rome een volkomen andere koers hebben verwacht zijn diep teleurgesteld. Paus Johannes Paulus II trekt de lijnen van vroeger duidelijk door. En vanuit de officiële leer van Rome terecht. Hij noemt zichzelf Petrus en hij wil dat ook duidelijk zijn. Het laatste gezag ligt bij hem en niet bij het Woord van God. Daarom kan en zal Rome ook nooit de belijdenis van de Reformatie erkennen waarbij het laatste en enige gezag ligt bij de Heilige Schrift.

In de tweede plaats denken we aan de verhouding jodendom-christendom. Beide zijn wij opgeroepen ons te buigen

nu te veel of te weinig liederen aanbeveelt – kritiek zal ze altijd wel krijgen.

Br. Klein heeft gelijk, dat ik de twee liederen „Vom Himmel”, met dezelfde melodie, heb verwisseld. Hij ontvangt hiervoor mijn excuus en dank.

Dat verbetert intussen zijn woordaccenten in nr. 524 volstrekt niet. Die blijven betreurenswaardig. Al beroept hij zich voor 1 van de 4 op een Engelse parallel, de andere drie zijn geestelijk niet goed te praten, en rammen. Te gek, zegt men dan.

Ook de herinnering aan Adr. van Boven's „Heilige Gezangen” (Kok, 1951) is vanwege de *geestelijke* waarde ervan. Zulk werk (van de naaste medewerker van Calvijn, uitstekend vertaald en berijmd) mag niet vergeten worden.

Tenslotte. Toen ik vooraf het artikel van 20-3 aan een ingewijde liet lezen, zag deze het als een onleesbaar stuk. Toch werd het goed gelezen: op de Opbouwdag in Utrecht werd ik 3 keer positief aangesproken over dit stuk; en thuisgekomen vond ik 3 brieven; een van iemand die nog wat meer wilde weten en twee die u hierboven gelezen hebt.

voor het gezag van hetgeen de joden noemen Tenach en de christenen het Oude Testament. In dit belijden kunnen we samen heel dicht bij elkaar komen. Maar op één punt blijken we van elkaar te verschillen. En dat is de erkenning van Jezus als de enige Naam waardoor wij behouden moeten worden. We mogen er niet mee volstaan te zeggen dat het voor de joden voldoende is dat zij Hem als een grote zoon van Israël beschouwen, terwijl de christenen in Hem de Zone Gods zien. Neen, wij allebei staan voor dezelfde geloofsbeslissing. Dat heeft de Kerk niet uitgevonden. Het Nieuwe Testament zegt het en daarmee uit. Er is slechts één Heiland, zowel voor Israël als voor de volken, namelijk Jezus, de Christus”.

Dit stukje is van de hand van dr B. Maarsingh en werd gepubliceerd in het „Hervormd Weekblad”. De woorden van deze scribe verdienen onze aandacht. Zo gauw slaan vandaag de dag de gedachten van de mensen wanneer het over dergelijke onderwerpen gaat op hol. Hier wordt een heldere bijdrage geleverd om het onderscheidingsvermogen op te scherpen.

De exclusiviteit van het evangelie van de werkelijke Christus en het unieke karakter van de reformatische belijdenis mogen nimmer verloochend worden. Daarmee is het bestaan en voortbestaan van de katholieke kerk gemoeid!

Laten wij de Heere maar het beste aanbieden en niet met minder genoegen nemen. Dat is naar de Schrift. Daarbij hebben we elkaars kritiek nodig, lieddichters niet minder dan D. W. L. Milo.

De „Open Brief” 1967-1987

De „Open Brief” was gericht tegen het vrijmakingsgeloof: Wil de zaak van Jezus Christus in ons land nog een toekomst hebben, dan zullen we vooral gelijk moeten denken over de vrijmaking. Dat vrijmakingsgeloof, een bepaalde opvatting over de leer van de ware kerk, werd door de „Open Brief” aangevallen.

Toen, in 1967, en nu in 1987, heerst(e) in de vrijgemaakte kerken de idee dat door de „Open Brief” de 3FvE buiten spel werden gezet; o.a. Dr. W. G. de Vries in het Handboek 1987 Ger. Kerken (vrijg.). Vanwege dat geloof werden omstreeks 1967 predikanten geschorst en door deze opvatting zijn de vrijgemaakte kerken tussen 1967 en 1969 gescheurd.

De „Open Brief” kan het kernpunt van verschil worden genoemd tussen de Ger. Kerken (vrijg.) en de Ned. Ger. Kerken. De „Open Brief”, de leer over de ware kerk, de uitleg van art. 27-29 NGB en zondag 21 van de Heid. Cat. vormden de belangrijkste aanleiding tot de scheuring.

Natuurlijk waren er meer zaken aan de orde, zoals:

- de leer van ds Telder over: „Sterven en dan?”;
- de leer van ds Oosterhof;
- indentenpendistische trekken in sommige gemeenten;
- enz., enz.

Deze bijzaken zijn vaak als de belangrijkste geschilpunten aangevoerd. Terwijl werd verzwegen dat het allereerst ging om de leer van de ware kerk. Hoofdzaken werden tot bijzaken gemaakt en bijkomstigheden werden tot kernpunten verheven.

Gelukkig komt er een kentering. Er wordt weer over hereniging gesproken. De leer over de ware kerk, de „Open Brief”, het vrijmakingsgeloof zijn weer belangrijke discussiepunten geworden,

Over het fundament van een eventuele hereniging zijn we het wel eens: de Bijbel en de daarop gegronde Drie Formulieren van Enigheid. Onverkort en onbekrompen.

Op tal van punten deel ik de kritiek van vrijgemaakt-gereformeerden op onze kerken; de Nederlands Gereformeerde kerken zijn echt niet volmaakt. Maar ik heb mij dikwijls verbaasd over de kritiek van de vrijgemaakten op de „Open Brief” en op onze kerkorde. In het licht van de Bijbel en van de belijdenis kan deze kri-

tie mijns inziens niet overeind blijven.

Veel opvattingen van ds. B. J. F. Schoep van nu vind ik onschrijftuurlijk, maar de „Open Brief” zou ik in 1967 hebben ondertekend en in 1987 nog willen ondertekenen.

Gelukkig wordt er weer over hereniging gesproken. Als het goed is op basis van de Heilige Schrift en de 3FvE. Ik hoop van harte dat de HEERE de uiteen gescheurde kerken weer bij elkaar wil brengen.

Ir. A. Kadijk, Dronten

Naschrift

Met de inhoud en strekking van het „ingezonden” van ir. A. Kadijk kan ik van harte instemmen.

Inderdaad schuift men van vrijgemaakte zijde de genoemde „bijzaken” steeds naar voren, – vooral in het buitenland – ter rechtvaardiging van de handelingen in de jaren 1967 e.v. In het handboek 1987 schrijft ds W. G. de Vries dat voor de enige wettige interpretatie van de Open Brief gegrepen is naar een verklaring van ds B. J. F. Schoep.

Nu heeft ds S. indertijd een toelichting gegeven voor de P.S. van Noord-Holland, waarin hij schreef: „Binnen deze vraagstelling van de Open Brief houdt men het algemeen karakter van het gereformeerd belijden vast, om er kerken, die minder of op enig punt anders belijden, maar die toch kerken zijn te achten, te dienen, opdat ook zij de volheid en zuiverheid van het gereformeerd belijden naar de Schrift mogen ontvangen”. Het is duidelijke taal, maar niet naar deze verklaring heeft men de Open Brief beoordeeld, men beriep zich op een artikel door ds. S. in Woord en Wereld geschreven.

Zo stelde men de enige wettige interpretatie vast.

Naar de verklaringen van de ondertekenaars werd niet gevraagd en onverhoord werden zij veroordeeld aan de hand van een artikel dat ik nooit onder ogen heb gehad.

Een heel vreemde gang van zaken in een kerk.

Met de heer Kadijk deel ik de kritiek op de vrijheden t.a.v. van kerkverband en belijdenis die sommige kerken onder ons zich veroorloven, maar ik ben beducht voor het perfectionisme in de vrijgemaakte kerken.

Verder ben ik het eens met wat de heer K. schrijft over opvattingen van ds Schoep in het heden en ik wens op die zaken niet aangesproken te worden.

Laat ons daarbij bedenken dat de „behandeling” die deze predikant in Amersfoort kreeg te verwerken allerm minst geëigend was om ons voor eventuele dwaling te bewaren.

Kolofon

Redactie:

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de redactie:

Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476.

Kerknieuws/Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal, Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist. Tel. 03404-61525.

Administratie-adres:

Postbus 84, 3956 ZS Leersum. Telefoon
03434-54288. Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs (bij vooruitbetaling):
f 50,- per jaar of f 26,50 per half jaar. Voor
studenten f 40,- per jaar. Buitenland f 70,-
per jaar of f 95,- per luchtpost.

Advertentieprijs:

45 ct. per mm. Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen” Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist. Telefoon 03404-22452.
Postbus 244, 3700 AE Zeist.

Tenslotte: zelf had ik enige aarzelingen om de verhouding tot de vrijgemaakte kerken ter sprake te brengen, omdat het gevaar van doorgaande polarisatie steeds aanwezig is; uit diverse reacties uit de vrijgemaakte en uit onze kerken heb ik mogen opmaken dat het een actuele zaak blijft en dat geeft enige moed voor de toekomst.

H. J. van der Kwast

Open Middag Reformatorische Bijbelschool te Zeist

Op vrijdagmiddag 1 mei/12 juni a.s. hoopt de Reformatorische Bijbelschool te Zeist een 'Open Middag' voor kandidaten voor het nieuwe cursusjaar te organiseren.

Het programma begint om 13.45 uur en eindigt om plm. 16.15 uur.

Er staat o.a. een rondleiding door het gebouw van school en internaat op het programma. Wat oud-studenten hopen hun ervaringen door te geven.

Staflid Ir. N. Tramper hoopt een 'proefles' te geven, met de titel: 'Verkondigers zonder Verleden'.

Geïnteresseerden wordt verzocht zich wel op te geven.

Adres: Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist, tel. 03404-24166.

Kerknieuws

Ned. Geref. Jeugdwerk

„Als je groeien wilt...”

Deze woorden zijn gekozen als thema voor de Nederlands Gereformeerde Jeugddag 1987.

En dan is het niet de bedoeling erover te praten hoe je er wat aan kunt doen als je wat klein van stuk bent en juist graag lang zou willen zijn. Bedoeld wordt de groei van het geloof.

Wil je groeien in het geloof, dan moet je wel iets tot je nemen, net als met gewoon lichamelijk groeien.

Wat en hoe, dat bezien we op de landelijke jeugddag.

Een onderwerp voor alle jongeren, kort en lang, smal of fors!

De jeugddag wordt gehouden op donderdag 28 mei a.s. (hemelvaartsdag) in de Westerkerk, v. d. Duyn v. Maasdamlaan 6 te Bunschoten-Spakenburg.

Ds J. Bouma uit Sliedrecht en ds J. Horsman uit Dordrecht zullen het een en ander zeggen over dit onderwerp en er zal volop gelegenheid zijn ook met elkaar van gedachten te wisselen. Verder wordt er medewerking verleend door het Interkerkelijk Jongerenkoor uit Lemmer o.l.v. Tjeerd de Jong.

Aanvang 10.30 uur, de toegangsprijs bedraagt f 5,-.

De Westerkerk is te bereiken met de bus vanaf station Amersfoort.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij Anja J. G. Krol, tel. 070-863291. Tijdens kantooruren bereikbaar onder nr. 070-401203.

Stichting Emeritaatsvoorziening (S.E.V.)

De voorjaarsvergadering met de aangesloten kerken zal dit jaar worden gehouden op zaterdag, 16 mei, in de Jeruzalemkkerk te Utrecht, Troosterlaan 65. Aanvang 10.30 uur.

Op kamers in Zwolle

Ga je studeren in Zwolle en zoek je een kamer? Dan kan de Stichting Diakonaal Jeugdhuisvestingsproject Zwolle (SDJZ) je wellicht aan woonruimte helpen. De Stichting is opgericht door de Chr. Geref. Kerk en de Ned. Geref. Kerk (II) te Zwolle.

Je woont zelfstandig, maar je behoort wel tot een christelijke woongemeenschap!

De kamers worden aangeboden voor de duur van één à twee jaar. De huurprijs bedraagt per maand f 285,- (incl. gas/electra).

Een informatie en/of aanmeldingsformulier is aan te vragen bij: Secr. SDJZ, Staatsmanlaan 23, 8014 TW zwolle.

Uit breder kring

Het l'Abri-zomerprogramma

Van 25 juni a.s. tot 23 juli is l'Abri open in Eck en Wiel. Er wordt een open leef-en studiegemeenschap gevormd, waar iedereen ongeacht zijn of haar levensbeschouwing welkom is.

De grondvragen van het leven komen aan de orde bij het licht van de bijbel. Daarom komen vooral in de eerste 2 weken vragen aan de orde over het geestelijk welzijn van de mens. *Spiritualiteit*. Een mens leeft niet bij brood alleen. Het gaat erom te laten zien, dat er juist, dank zij het evangelie, ruimte is om echt mens te zijn. Zo komen er lezingen over het bijbels mensbeeld, spiritualiteit en levensloop, de uitstraling van het Joodse geloof en leven door de Geest. Gedurende heel de maand worden er films getoond: „How should we than live?” en „Whatever happened to the human race?”.

Programma en medewerkers

- 25-6 Het huis gaat open
- 26-6 Openingsbijeenkomst en studie, Wim Rietkerk
- 27-6 15.00 uur, Het hart: bijbelse onderbouw, Henk de Jong
- 28-6 Samenkomst 11.00 uur o.l.v. Wim Rietkerk
- 29-6 Spiritualiteit van het Joods chassidisme, Pieter van Kampen
- 30-6 „De brieven van F. A. Schaeffer”, Pieter Kwant
- 1-7 Spiritualiteit ontspoord, Han Horsman
- 2-7 Vrije dag voor persoonlijke studie
- 3-7 Studie ter opening van het weekend, Wim Rietkerk

- 4-7 15.00 uur „Ook in de weg van uw gerichten hebben wij u verwacht”, Jes. 26:8, Henk Geertsema
- 5-7 Samenkomst 11.00 uur o.l.v. Pieter Kwant
- 6-7 Spiritualiteit en levensloop, Wim Rietkerk
- 7-7 „Moderne devotie”
- 8-7 True Spirituality, R. Macaulay
- 9-7 Vrije dag voor persoonlijke studie
- 10-7 Bijbelstudie, weekendopening
- 11-7 15.00 uur, Willem Meijer, Kent kunst geen grenzen?
- 12-7 Samenkomst o.l.v. Wim Rietkerk
- 13/14-7 „Bijbelse visie op muziek” (Leen la Rivière, Boekbespreking)
- 15-7 Marleen Rookmaaker, Taking note of music (W. Edgar)
- 16-7 Vrije dag voor persoonlijke studie
- 17-7 Biblical mandate for creativity: Ellis Potter

Wat zijn de kosten?

U bent bij ons welkom liefst voor een hele periode van een maand, of een week of minstens een weekend. Dan komt het zijn-bij-ons het meeste tot zijn recht. Maar ook indien u alleen een dag of dagdeel kan komen of iemand voor een deel van het programma wilt uitnodigen en introduceren bent u hartelijk welkom. Kosten mogen nooit een bezwaar zijn. Wilt u weten wat naar ons inzicht de kosten moeten zijn, dan is dat voor kost en inwoning voor één dag f 25,- voor 2-5 dagen f 20,- en voor langer dan 5 dagen f 15,-. U wordt verzocht slaapzak (en evt. muziekinstrumenten) mee te nemen. Geeft u zich tijdig op, dat voorkomt teleurstellingen. Tel. 030-316933. Voor echtparen met kinderen is slechts bij uitzondering ruimte.

Dan zal ik ten volle kennen, zoals ik zelf gekend ben.

1 Cor. 13:12b

Ingegaan tot de vreugde des Heren onze lieve broer en zwager

DOUWE JAN BUWALDA

Hij werd 80 jaar

Kollum, A. R. Jonkhoff
Amstelveen, F. Zuidema-Buwalda
Leeuwarden, F. S. T. Buwalda-de Vlas
Zeist, A. N. Muys-Buwalda
A. P. Muys

Bilthoven, 14 april 1987

Camping „Kennedy-Park”

De ideale gezinscamping. Gelegen aan de voet van de Elerberg, in een prachtig recreatiegebied met veel wandel- en fietspaden.

Voor de jeugd een eigen jeugdhuis, huifkartochten (speciaal voor de kinderen), speeltuin, zwembad met kleuterbad, volleybalveld en sportveld. Voor Hemelvaart- en Pinkstervakantie een heel voordelige regeling.

Ook hebben we nog enkele weken wat starcaravans voor verhuur.

De campwinkel en de kantine zijn zondags gesloten.

Kom, zie en overtuig U van onze bijzondere mooie plekjes, allemaal van elkaar gescheiden door een boomsingel.

U komt toch ook?

CAMPING „KENNEDY-PARK”

Fam. F. Monsma, Ossenkampweg 4, 7447 PR Hellendoorn, tel. 05488-1223.